Liikenne- ja viestintäministeriö MINVA LVM2021-00369

KAN Kopra Kaisa(LVM) 30.09.2021
JULKINEN

Viite

Asia
EU:n televiestintäministereiden epävirallinen videokokous 14.10.2021

EU-puheenjohtajavaltio Slovenia järjestää epävirallisen televiestintäministereiden videokokouksen 14.10.2021. Kokouksessa Suomea edustaa liikenne- ja viestintäministerin valtiosihteeri Pilvi Torsti. Kyseessä on epävirallinen videokokous, jossa ei tehdä muodollisia päätöksiä. Asialistalla on politiikkakeskustelu tekoälyasetuksesta. Digitalisaation edistäminen on yksi Slovenian puheenjohtajuuskauden tavoitteista ja tekoälyasetus yksi säädösehdotuksista televiestinnän alalla, joita Slovenia puheenjohtajuuskaudellaan pyrkii edistämään mahdollisimman pitkälle.

Televiestintäministerit käyvät videokokouksessa keskustelun tekoälyasetuksesta puheenjohtajamaa Slovenian toimittaman tausta-asiakirjan ”*Tekoäly – tavoitteista toimintaan*” pohjalta. Puheenjohtajan tausta-asiakirjassa esitetään tuki komission pyrkimykselle luoda useat politiikkasektorit kattava horisontaalinen tekoälyn sääntelykehys, sekä komission tavoitteelle edistää eettisen ja luotettavan tekoälyn kehittämistä riskiperusteisen lähestymistavan kautta.

Valtioneuvosto tukee tekoälyasetuksesta eduskunnalle antaman kirjelmän U 28/2021 vp mukaisesti komission esittämiä tavoitteita sääntelykehykselle, joiden mukaan varmistetaan, että unionin markkinoille saatetut ja unionin markkinoilla käytetyt tekoälyjärjestelmät ovat turvallisia ja kunnioittavat voimassa olevia perusoikeuksia ja unionin arvoja koskevaa lainsäädäntöä. Valtioneuvosto katsoo, että yritysten ja talousalueiden välinen globaali kilpailutilanne vaatii, että EU:sta luodaan tekoälyn kehittämiselle ja soveltamiselle suotuisa toimintaympäristö. Valtioneuvosto tukee myös tavoitetta lähestyä tekoälyn oikeudellisen kehyksen luomista riskiperustaisesti ja käyttötapauskohtaisesti.

Asialista:

1. Televiestintäministereiden politiikkakeskustelu komission ehdotuksesta asetukseksi tekoälyn harmonisoiduksi sääntelyksi, s. 3

Työ- ja elinkeinoministeriö, Liikenne- ja viestintäministeriö PERUSMUISTIO TEM2021-00537

IYR Alanko Kristine(TEM), Kopra Kaisa(LVM) 30.09.2021

JULKINEN

Asia
Epävirallinen EU-televiestintäministereiden videokokous

Kokous
14.10.2021 - 14.10.2021

U/E/UTP-tunnus

Euroopan unionin neuvosto (liikenne, televiestintä ja energia); Epävirallinen EU-televiestintäministereiden videokokous 14.10.2021

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Epävirallisessa EU-televiestintäministereiden videokokouksessa käydään politiikkakeskustelu komission ehdotuksesta asetukseksi tekoälyn harmonisoiduksi sääntelyksi.

Suomen kanta

Valtioneuvoston kannat on eritelty valtioneuvoston kirjelmässä eduskunnalle (U 28/2021 vp) komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tekoälyn harmonisoiduksi sääntelyksi (Artificial Intelligence Act). U-kirjelmä on eduskunnan käsittelyssä ja suuri valiokunta ei ole vielä antanut lausuntoa.

Valtioneuvosto katsoo kirjelmän mukaisesti, että yritysten ja talousalueiden välinen globaali kilpailutilanne vaatii, että EU:sta luodaan tekoälyn kehittämiselle ja soveltamiselle suotuisa toimintaympäristö, joka vahvistaa yritysten kansainvälistä kilpailukykyä ja kannustaa investointeihin. Euroopan teknologinen kilpailukyky perustuu digitaaliselle kehitykselle, innovaatioille, osaamiselle ja toimiville sisämarkkinoille.

Valtioneuvosto tukee komission esittämiä tavoitteita sääntelykehykselle, joiden mukaan varmistetaan, että unionin markkinoille saatetut ja unionin markkinoilla käytetyt tekoälyjärjestelmät ovat turvallisia ja kunnioittavat voimassa olevia perusoikeuksia ja unionin arvoja koskevaa lainsäädäntöä. Valtioneuvosto kannattaa komission ihmiskeskeistä ja luottamusta korostavaa lähestymistapaa, jossa eurooppalainen tekoäly perustuu vapauden, ihmisarvon ja yksityisyyden suojan arvoihin. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että jatkovalmistelussa ehdotuksen soveltamisalakysymyksiä arvioidaan huolellisesti perusoikeuksien toteutumisen kannalta. Valtioneuvosto katsoo, että julkisen sektorin erityisluonne tulee huomioida ja oikeus hyvään hallintoon tulee turvata viranomaisten osalta.

Valtioneuvosto tukee tavoitetta lähestyä tekoälyn oikeudellisen kehyksen luomista riskiperustaisesti ja käyttötapauskohtaisesti, jotta varmistetaan ehdotuksen oikeasuhtaisuus kiinnittäen samalla huomiota riskiperustaisen ja käyttötapauskohtaisen lähestymistavan selkeyteen. Valtioneuvosto painottaa lisäksi mahdollisuutta hyödyntää itsesääntelyä.

Valtioneuvosto katsoo, että mahdollisen uuden sääntelyn tulee olla soveltamisalaltaan selkeä ja noudattaa paremman sääntelyn periaatteita ja katsoo, että vaatimusten tulee olla oikeasuhtaisia eikä niiden tulisi muodostaa tarpeetonta hallinnollista tai taloudellista taakkaa.

Selkeä sääntelykehys, oikeudellinen varmuus sekä tasapuolinen kilpailuympäristö auttavat lisäämään kuluttajien, julkisen sektorin ja yritysten luottamusta tekoälyyn ja siten nopeuttaa tekoälyn käyttöönottoa. Valtioneuvosto katsoo, että hallinnollisia sanktioita koskevaa ehdotusta on arvioitava siinä valossa, että sääntelyn tulee täyttää yleiset tarkkuuden ja oikeasuhtaisuuden vaatimukset.

Pääasiallinen sisältö

Epävirallisessa EU-televiestintäministerikokouksessa käydään politiikkakeskustelu komission ehdotuksesta asetukseksi tekoälyn harmonisoiduksi sääntelyksi puheenjohtajan laatimien kysymysten perusteella. Puheenjohtaja on keskustelun taustaksi toimittanut seuraavat kysymykset:

1) Ehdotetun tekoälyasetuksen sääntelyrakenne:
   a. Oletteko samaa mieltä siitä, että EU:ssa on otettava käyttöön yhtenäinen ja järjestelmällinen lähestymistapa luotettavaan tekoälyyn terveyden, turvallisuuden ja perusoikeuksien suojelemiseksi? Puuttuuko suunniteltu horisontaalinen sääntely asianmukaisesti tähän tarpeeseen kaikkien lain kattamien eri tekoälyjärjestelmien osalta?
   b. Oletteko samaa mieltä siitä, että ehdotettu kehys takaa oikeusvarmuuden, tehokkaan hallinnon ja täytäntöönpanon ja takaa sisämarkkinoiden asianmukaisen toiminnan?

2) Tekoälyasetuksen tehokkaan täytäntöönpanon haasteet:
   a. Onko tekoälyasetuksessa säädetty tehokkaasta täytäntöönpanosta, innovaatioiden tasapainottamisesta, valvonnasta ja täytäntöönpanosta, hallinnosta ja kansalaisyhteiskunnan valvonnasta niitä palvelevasti?
   b. Miten arvioitte tekoälyasetusehdotuksen ehdotettuja toimenpiteitä pk-yritysten innovaatioiden tukemiseksi erityisesti sääntelyn hiekkalaatikoiden osalta, henkilötietojen saatavuuden parantamiseksi yleisen edun mukaisten tekoälyjärjestelmien kehittämiseksi ja standardoinnin edistämiseksi?
   c. Onko tarpeen yhdenmukaistaa Horisontti Eurooppa - ohjelman ja Digital Europe - ohjelman tutkimus -, innovaatio - ja käyttöönottotoimia EU:n tasolla (esim. DIH -, TEF-järjestelmät, tietotilat, taidot)? Tarvitaanko vielä lisätoimenpiteitä?

Puheenjohtajan tausta-asiakirjassa esitetään tuki komission pyrkimykselle luoda yksi horisontaalinen tekoälyn sääntelykehys, jota sovelletaan useilla politiikkasektoreilla, ja tavoitteelle edistää eettisen ja luotettavan tekoälyn kehittämistä riskiperusteisen

lähestymistavan kautta. Tausta-asiakirjassa esitellään lyhyesti asetusehdotukseen ympärillä käytävää keskustelua. Asetusehdotuksesta on keskusteltu oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 8.6.2021 ja sen epävirallisessa kokouksessa 15-16.7.2021. Oikeus- ja sisäasioiden ministerit suhtautuivat pääasiallisesti myönteisesti asetusehdotukseen. Sisäasioiden ministerit nostivat esille huolen siitä, että asetusehdotus saattaisi liiallisesti estää tekoälyn käyttöä lainvalvonnassa.

Tausta-asiakirjassa otetaan lisäksi esille sidosryhmien huoli sääntelyn mahdollisista vaikutuksista innovaatioihin, erityisesti pk-yritysten ja kasvuhakuisten yritysten osalta. Tausta-asiakirjassa viitataan myös Euroopan tietosuojaneuvoston (EDPB) ja Euroopan tietosuojavaltuutetun (EDPS) yhteislausuntoon tekoälyasetuksesta, jossa otetaan asiaan kantaa perusoikeuksien ja yksityisyyden suojelemisen näkökulmasta.

Komissio antoi 21.4.2021 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tekoälyn eurooppalaisesta lähestymistavasta (KOM(2021) 206 lopullinen).

Samassa yhteydessä komissio antoi tekoälyn tiedonannon (KOM(2021) 205 lopullinen) sekä sen liitteenä päivitetyn tekoälyn koordinoidun toimintasuunnitelman. Tiedonannosta on laadittu erillinen valtioneuvoston kirjelmä. Lisäksi komissio antoi ehdotuksen koneasetukseksi (KOM(2021) 202 lopullinen).

Ehdotus on uutta sääntelyä. Asetusehdotus pohjautuu komission 19.2.2020 antamaan tiedonantoon Euroopan digitaalisesta tulevaisuudesta sekä tekoälyä koskevaan valkoiseen kirjaan (E24/2020vp).

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kokouksessa ei tehdä muodollisia päätöksiä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

EU19-viestintä- ja EU8-kilpailukykyjaosto 30.9. – 1.10.2021
EU-ministerivaliokunta 8.10.2021

Eduskuntakäsittely

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle (U 28/2021 vp) komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tekoälyn harmonisoiduksi sääntelyksi (Artificial Intelligence Act)

Valtioneuvoston selvitys (E 24/2020 vp): Komission tiedonanto Euroopan digitaalisesta tulevaisuudesta, komission tiedonanto Euroopan datastrategiasta ja komission valkoinen kirja tekoälystä

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Puheenjohtajan tausta-asiakirja: ”AI - from Ambition to Action”

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Kristine Alanko TEM, kristine.alanko@tem.fi, puh. 050 576 7795
Kaisa Kopra LVM, kaisa.kopra@gov.fi, puh. 050 44 18 005

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi

LIITTEET

Asiasanat	digitalisaatio, liikenne-, televiestintä- ja energianeuvosto, tekoäly, datatalous
Hoitaa	**LVM, TEM**
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, OKM, OM, PLM, SM, STM, TULLI, UM, VM, VNK, VTV, YM